

ONTWERP VAN DECREET TOT REGELING VAN DE TOEKENNING VAN EEN JOBONUS

Samenvatting

Met de Vlaamse jobbonus wil de Vlaamse regering een premie toekennen aan personen die aan het werk zijn met een laag inkomen. Op die manier streeft de regering een dubbele doelstelling na: enerzijds wordt een antwoord geboden op de aanhoudende krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt, door het activeren van personen door het vergroten van het verschil tussen een werkloosheidsuitkering en inkomen uit werk. Anderzijds motiveren we werknemers met lage inkomens om aan te slag te gaan en te blijven.

We kiezen voor een premie die toegekend wordt op basis van het loon op jaarbasis. De toekenning, berekening en uitbetaling van de premie wordt via een operationeel partnerschap tussen het Departement Werk en Sociale Economie en de Vlaamse Belastingdienst uitgewerkt.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Het Regeerakkoord voorziet de invoering van een Vlaamse jobbonus vanaf 2021:

"Werken moet lonen. Om het verschil tussen werken en inactiviteit te vergroten en tevens de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen verder te verhogen, wordt er vanaf 2021 een Vlaamse jobbonus ingevoerd. Die bedraagt netto minimaal 600 euro op jaarbasis voor mensen die voltijds werken en hierbij tot maximaal 1.700 euro bruto per maand verdienen. Het bedrag van de Vlaamse jobbonus wordt vervolgens uitgefaseerd richting een bruto maandloon bij voltijdse prestatie van 2.500 euro. Bij het bepalen van de hoogte van het bedrag van de Vlaamse jobbonus houden we ook rekening met het werkelijk aantal gepresteerde uren."

Het engagement werd ook opgenomen in de beleidsnota Werk en Sociale Economie en de beleidsnota Financiën en Begroting.

In het veerkrachtplan van de Vlaamse Regering wordt de implementatie van de jobbonus conform de modaliteiten van het Regeerakkoord bevestigd:

"Om werken lonend te maken nemen we initiatief. We implementeren hierbij de Vlaamse jobbonus conform de modaliteiten zoals bepaald in het Vlaams regeerakkoord."

De jobbonus heeft het activeren van personen als doelstelling, met name door het vermijden van de zogenaamde 'werkloosheidsval': een economisch fenomeen waarbij het voor werklozen niet interessant is om uit de werkloosheid te treden, ten gevolge van specifieke regels in de sociale zekerheid en de personenbelasting.

De maatregel wordt gezien als:

- 1) Een noodzakelijk economisch instrument, binnen de gewestbevoegdheid 'economisch beleid' (artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1°, BWHI), dat een rechtstreeks antwoord biedt op de bestaande aanhoudende krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt, doordat via het vergroten van het verschil tussen werkloosheidsuitkering en inkomen uit werk meer mensen geactiveerd worden en toegeleid worden naar de arbeidsmarkt.
- 2) Een noodzakelijk instrument binnen het tewerkstellingsbeleid, in functie van het aan de slag krijgen en houden van werknemers met lage inkomens. Door de gerichtheid van de maatregel op het ondersteunen van de specifieke doelgroep 'werknemers met lage inkomens' wordt specifiek geopereerd binnen de context van artikel 6, § 1, IX, 7°, BWHI, zoals ingevoegd bij de bijzondere wet Zesde Staatshervorming.

Naar aanleiding van de beslissingen in de politieke bilaterale werd ervoor gekozen om de jobbonus in te voeren vanaf 2022. De premie wordt berekend op basis van de prestaties verricht in 2021 en wordt uitbetaald in 2022. De loongrenzen werden aangepast naar aanleiding van het Interprofessioneel akkoord (IPA) van 25 juni 2021: de ondergrens wordt vastgelegd op 1.800 euro.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Inzake het economisch beleid:

Met de jobbonus willen we een rechtstreeks antwoord bieden op de bestaande aanhoudende krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt, doordat via het vergroten van het verschil tussen een werkloosheids- of andere uitkering en inkomen uit werk meer werklozen en niet-beroepsactieven geactiveerd worden en toegeleid worden naar de arbeidsmarkt.

Dit moet worden afgezet tegen de huidige economische situatie. Terwijl de fors aantrekkende economie het aantal vacatures naar recordhoogtes stuwt, vinden Vlaamse bedrijven nauwelijks of geen mensen om die in te vullen. Dat dreigt een rem te zetten op de relance.

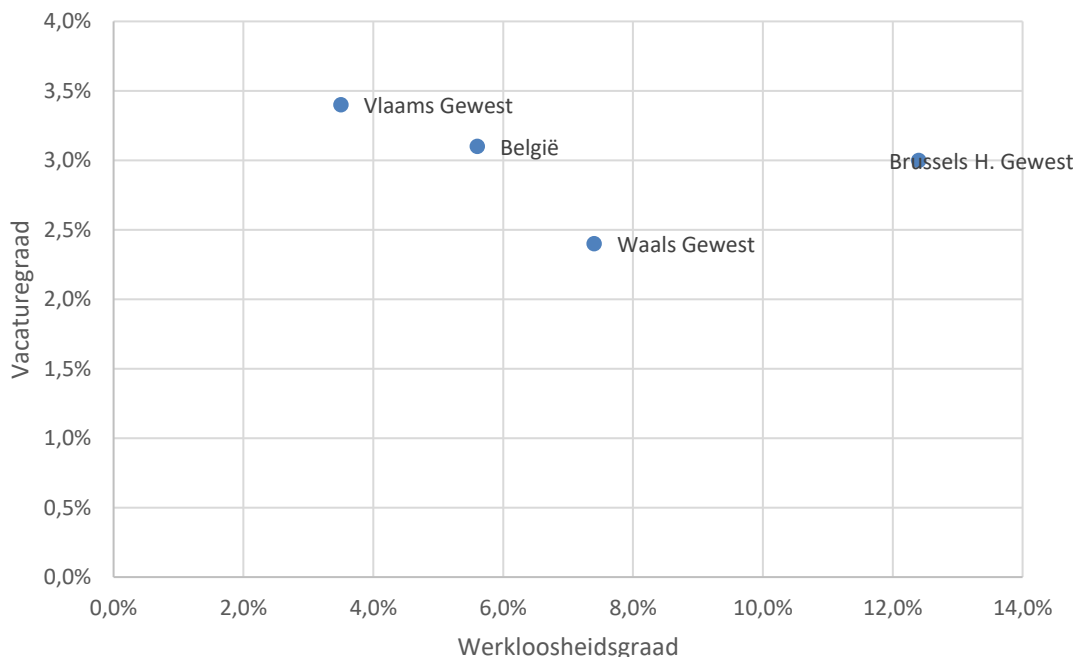
85% van de Vlaamse ondernemingen die wil aanwerven, ondervindt moeilijkheden om personeel aan te werven, zo blijkt uit een enquête van de Economic Risk Management Group (ERMG).¹ De belangrijkste belemmering is dat er onvoldoende kandidaten zijn voor vacatures: 60% van de Vlaamse bedrijven die willen

¹ <https://www.nbb.be/nl/artikels/het-omzetverlies-van-de-belgische-ondernemingen-verkleint-maar-veel-bedrijven-kampen-met>. De bevraging werd gehouden in oktober 2021, en peilde naar aanwervingsmoeilijkheden in de voorgaande 6 maanden. Deelname aan de enquête gebeurt op vrijwillige basis, de enquête garandeert geen representativiteit.

aanwerven rapporteren dit als een probleem. Als ondernemingen geen of onvoldoende kandidaten vinden voor hun personeelsnoden, veroorzaakt dit negatieve gevolgen voor de omzet van Vlaamse ondernemingen, en een verlies aan potentiële groei voor de gehele Vlaamse economie.

De Vlaamse arbeidsmarkt werd al voor corona gekenmerkt door een krapte. Vlaanderen heeft een relatief lage werkloosheidsgraad, met veel vacatures. De Beveridge-ratio in figuur 1 illustreert dit. Deze ratio is een krapte-indicator die de verhouding weergeeft tussen de vacaturegraad² en de werkloosheidsgraad. Hoe meer niet-ingevulde vacatures en hoe lager de werkloosheidsgraad, hoe krappere de arbeidsmarkt. De werkloosheidsgraad was in Vlaanderen gelijk aan 3,5% in 2020, de vacaturegraad bedroeg 3,4%. De werkloosheidsgraad lag hoger in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (12,4%) en in het Waals Gewest (7,4%), de vacaturegraad lag lager in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waals Gewest. Dit illustreert dat er in 2020 al in Vlaanderen een relatief klein aanbod was aan werklozen om de openstaande vacatures mee in te vullen. Vlaanderen telt wel nog 870.000 niet-beroepsactieven (bron: Statbel), waarvan ongeveer 71.000 zoekend of beschikbaar zijn (Sourbron & Vansteenkiste, 2021).

Figuur 1. Beveridge-punten van de verschillende Belgische gewesten (2020). De werkloosheidsgraad is berekend voor de populatie van 15-64-jarigen. Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium), bewerking: DWSE.

De krapte op de arbeidsmarkt was voor corona reeds een gegeven, maar toen in 2021 de relance van de Vlaamse economie begon kwam de krapte sterker terug dan ooit. Dat blijkt ook uit gegevens van de VDAB³.

² De vacaturegraad geeft het procentuele aandeel vacatures ten aanzien van het totaal aantal jobs weer.

³ <https://www.vdab.be/trendsdoc/beroepen/index.html>.

In 2021 lag het aantal werkzoekenden volgens cijfers van de VDAB in de laatste 10 jaar nog nooit zo laag. Eind december waren het er nog slechts 181.792, of 15,7 procent minder dan eind 2020. Tegenover het vorige laagterecord van eind 2019 zijn het er 10 procent minder. Daarnaast breken ook de vacaturecijfers records. In de periode februari 2021 – januari 2022 werden 373.543 vacatures rechtstreeks gemeld aan VDAB. Dat is 58,1% meer dan in de periode van twaalf maanden daarvoor. Voor de zevende maand op rij kent VDAB een nieuw historisch hoog vacaturecijfer. VDAB ontving in 2021 zelfs meer vacatures dan in 2019, pre-corona: in 2021 werden er 24,0% meer vacatures gemeld bij VDAB dan in 2019. Bij Forem bedroeg de stijging in het aantal geadverteerde vacatures in 2021 6,6% ten opzichte van 2019.

Bovendien situeert het tekort aan arbeidskrachten in Vlaanderen zich voor een substantieel deel in de kortgeschoolde jobs. Van de 373.543 vacatures die de afgelopen 12 maand (februari 2021 - januari 2022) rechtstreeks aan VDAB werden gemeld, vereisten 155.787 vacatures geen specifiek diploma of maximaal een diploma 2e graad secundair onderwijs. Met andere woorden, 41,7% van de ontvangen vacatures zoekt naar kortgeschoolde profielen. Het aandeel van kortgeschoolde profielen bij de openstaande vacatures is 44,8% (vacatures rechtstreeks gemeld aan VDAB). Tegelijk is slechts 53,7% van de kortgeschoolde Vlamingen aan het werk (25-64 jarigen, op basis van cijfers van Statbel). De jobbonus is een maatregel die zich richt op de lage lonen, en een groot deel van de jobs met een kortgeschoold profiel zullen wellicht in aanmerking komen. De jobbonus maakt het werk in kortgeschoolde jobs aantrekkelijker, een segment van de arbeidsmarkt in Vlaanderen dat vandaag een aanzienlijk aantal vacatures telt.

Bij de cijfers over de Vlaamse arbeidsmarkt zijn drie belangrijke kanttekeningen te maken:

- 1) Personeelstekorten zullen zonder extra maatregelen evident leiden tot een omzetsdaling en een verlies aan potentiële groei. Als de krapte op de arbeidsmarkt nog groter wordt, dreigen delen van het economische weefsel ontworcht te raken. In een eerste fase wordt niet-essentiële dienstverlening ingeperkt, zoals restaurants of cafés die met een tekort aan personeel kampen. In een tweede fase komt essentiële dienstverlening onder druk door bv. een tekort aan zorg- en veiligheidspersoneel. Uit een ERMG-enquête blijkt dat Belgische bedrijven melden dat ze productielijnen tijdelijk moeten stilleggen door een tekort aan operatoren en onderdelen, zoals bv. de auto-industrie. Acht op de tien Belgische bedrijven geeft aan dat ze hinder ondervinden bij hun bevoorrading. In de industrie gaat het om 85%.⁴

⁴https://www.standaard.be/cnt/dmf20211108_98017039?&articlehash=SnMfNI%2BoI%2BufG7icy5dc p72WzfwNbGMnuZsDC74jXYDgC924dJQdQMN7x026WYA8JF%2Fo3XzSUCPeAeY9KaSyDagnTf2tvVsQm y%2BuZb4wFgNl4qtXwKPkfZKCID59ZlbIwHiZ8y2xkn22YhDSAoK1DkVLbEkgOqM%2BvjWBS2X%2Bws bWjZYyZ9u1%2FFhZdD0Rdv4uEc5pYyYEBUuAlhfXrUZBSnzM7vIfgDdeku4Eb58UTvPWPAuFoNr4QzvYS 2rYGiGc7xEagFLnXWUJ3R6IWYUax7rCXGcPrd10dy3yvwR8FDpZUDYaKHIqu4G6nHSydDyGpnZFFu3xqAc UVWJIDrYkMow%3D%3D

Het gebrek aan verpleegkundigen en zorgpersoneel heeft ook reeds tot gevolg dat heel wat ziekenhuizen en woonzorgcentra hun werking vertragen en soms zelfs afdelingen sluiten. Sommige mensen zullen hierdoor niet de zorg krijgen die ze nodig hebben.⁵ Nog een ander voorbeeld is Plopsaland De Panne, waar door een tekort aan personeel een aantal restaurants en snackbars in het park moet sluiten.⁶

- 2) Er is een groep die achterblijft: de langdurige werklozen. Het aantal werkzoekenden dat langer dan twee jaar werkloos was, nam in 2021 slechts met 2,5 procent af. In totaal gaat het nog altijd om een omvangrijke groep van 69.148 werkzoekenden, of 40 procent van de werkzoekenden (zie daarover de navolgende rubriek inzake de band met het tewerkstellingsbeleid).
- 3) Naast de werkenden en werklozen, telt Vlaanderen een groot aantal niet-beroepsactieven. Op een moment van historisch lage werkloosheid, is het zaak om ook de niet-beroepsactieven te activeren. In 2020 telde Vlaanderen 71.000 zoekende of beschikbare niet-beroepsactieven, en 48.000 inzetbare niet-beroepsactieven (Sourbron & Vansteenkiste, 2021). Deze mensen hebben nog een band met de arbeidsmarkt. De jobbonus richt zich ook tot deze groep.

Dit impliceert dat het economische weefsel ontwricht geraakt wanneer niet snel en doordacht maatregelen worden doorgevoerd die de krapte op de arbeidsmarkt ondervangen door inwoners van Vlaanderen te activeren en de werkloosheidsval af te remmen. De jobbonus vormt in dat kader een noodzakelijk instrument dat op rechtstreekse wijze en doelgericht ingrijpt op imminente bedreigingen van het economische weefsel.

Bijzonder punt van aandacht binnen de Vlaamse arbeidsmarkt

De VDAB stelt als volgt:

“Het voorbije decennium werden de knelpunten op onze Vlaamse arbeidsmarkt steeds acuter. Tot voor het uitbreken van de Covid-19 pandemie stond het aantal werkzoekenden per beschikbare vacature op het laagste peil in tien jaar. De lijst met knelpuntberoepen voor 2020 is met 188 jobs langer dan ooit⁷ en het duurt steeds langer om deze knelpuntberoepen in te vullen. Hoewel de economische prognoses op korte termijn een toename van de werkloosheid vooropstellen, blijft de krapte op de arbeidsmarkt op de langere termijn een structurele uitdaging door

⁵ <https://www.knack.be/nieuws/belgie/margot-cloet-ziekenhuizen-sluiten-afdelingen-door-tekort-aan-verpleegkundigen/article-news-1795369.html>

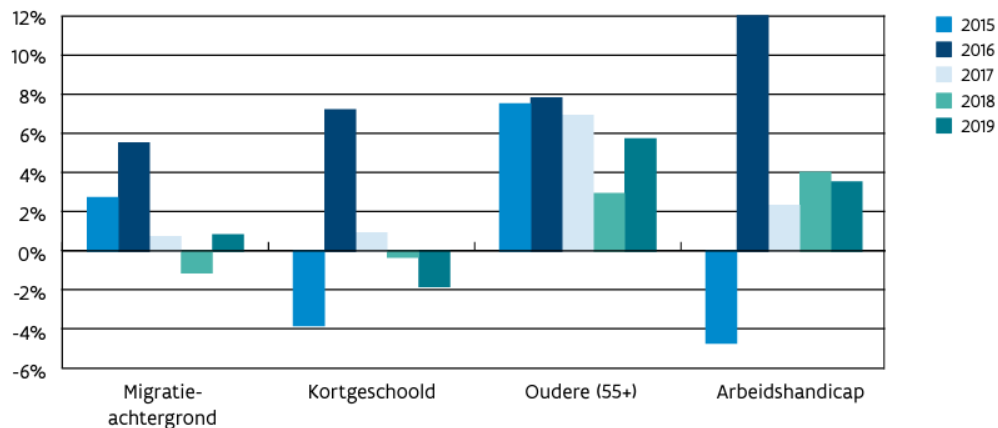
⁶ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/08/18/plopsaland-de-panne-moet-horecapunten-gesloten-houden-door-het-g/>

⁷ In 2022 telt de lijst knelpuntberoepen van VDAB al 207 beroepen.

demografische transitie. Zo zal de vervangingsvraag van 55-plussers het komende decennium nog aanzienlijk toenemen.”⁸

“Dat knelpuntgerichte opleidingen recent minder succesvol werden bevonden, is echter geen patroon dat we voor alle kansengroepen terugvinden (zie figuur 10). We zien dit eigenlijk alleen bij kortgeschoolden, die weliswaar een grote groep vormen.”⁹

Figuur 2. Verschil in procentpunten tussen het aandeel succesvolle knelpuntopleidingen en het aandeel succesvolle niet-knelpuntopleidingen bij personen met een migratieachtergrond, kortgeschoolden, ouderen en personen met een arbeidshandicap, 2015-2019. Bron: VDAB.

Noot: Positieve waarde = knelpuntopleiding succesvoller; Negatieve waarde = niet-knelpuntopleiding succesvoller.

De eigenlijke knelpuntberoepen op de Vlaamse arbeidsmarkt krijgen aldus een ondermaatse instroom van kortgeschoolden, die aansluiten bij de categorieën die het ontwerpdecreet als begunstigden voor de jobbonus aanduidt.

Om deze specifieke knelpunten in de Vlaamse economie te verhelpen is een maatregel als de jobbonus noodzakelijk, als extra stimulus voor de betrokken categorieën van personen.

Inzake het tewerkstellingsbeleid:

De Vlaamse jobbonus wordt gekaderd in het emanciperen en ondersteunen van de doelgroep ‘werknemers met lage inkomens’.

Ook de Raad van de Europese Unie stelt in een aanbeveling over het nationale hervormingsprogramma 2020 van België en in een advies over het

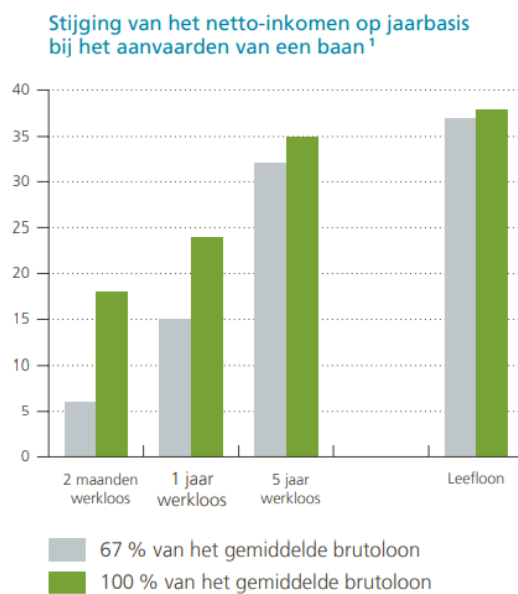
⁸ Ontcijfert VDAB, “Knelpuntgerichte beroepsopleidingen: een exploratie van de cijfers”, december 2020, 3.

⁹ Ontcijfert VDAB, “Knelpuntgerichte beroepsopleidingen: een exploratie van de cijfers”, december 2020, 14-15.

stabiliteitsprogramma 2020 van België dat bijkomende inspanningen nodig zijn om het bestaande actieve arbeidsmarktbeleid doeltreffender te maken.

Om de zogenaamde 'werkloosheidsval' te vermijden moet werk genoeg financieel voordeel voor de betrokkene opleveren om aan de slag te blijven.¹⁰ Een dominante factor is daarbij de hoogte van het verdiende loon, met de nadruk op personen met een laag verdienpotentieel.¹¹ Het is immers bij lage lonen dat de afstand tussen lonen en uitkeringen het kleinst is. Figuur 3 illustreert dit. Een alleenstaande die de transitie maakt van werkloosheid naar werk, zal zijn of haar netto-inkomen in bepaalde gevallen¹² slechts zien stijgen met ongeveer 5%. Bij iemand die 1 jaar werkloos is, gaat de transitie naar werk gepaard met een netto-inkomensverhoging van ongeveer 15%. De jobbonus maakt werken aantrekkelijker voor werklozen én niet-beroepsactieven.

Figuur 3. Het financieel voordeel van werken in België, 2020. De berekening gaat uit van de veronderstelling dat het jaarinkomen bestaat uit 12x de uitkering of het loon. Bron: Nationale Bank van België (2021).

Internationale instellingen en wetenschappers uiten al lang kritiek op de hoge loonlasten in België, die voor werknemers zodanig veel van het brutoloon afroemen dat het verschil tussen het nettoloon en een uitkering erg klein wordt. In hun landenspecifieke aanbevelingen voor België formuleerde de Europese Commissie het in 2019 als volgt:

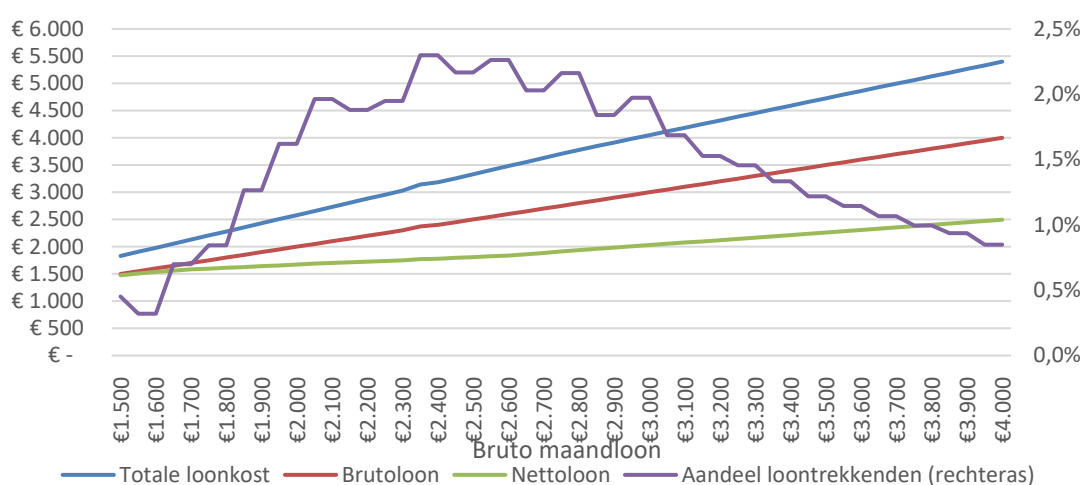
¹⁰ Centrum voor Sociaal Beleid, *De problematiek van de werkloosheidsval. Rapport i.o.v. VIONA*, 2002.

¹¹ SERV, *Aanbeveling Werkloosheidsvallen*, Brussel, 8 oktober 2003, 4.

¹² Het gaat hier om een alleenstaande zonder kinderen ten laste, die minder dan 2 maand werkloos is, en een job neemt aan 67% van het gemiddelde brutoloon.

"Er blijven belangrijke negatieve financiële prikkels bestaan om werk te aanvaarden. Hoewel de taxshift de loonwīg heeft verkleind, blijft deze gemiddeld hoog bij alle loontrekkenden, met uitzondering van degenen met een zeer laag loon (vijftig procent van het gemiddelde loon). België blijft de enige lidstaat waar de werkloosheidsuitkeringen niet in de tijd beperkt zijn, hoewel zij geleidelijk afnemen. Er zijn negatieve financiële prikkels voor personen met een ziekte- of invaliditeitsuitkering en tweede verdiēners om voltijds te gaan werken. Met name alleenstaande ouders (en in mindere mate koppels met kinderen) krijgen beperkte financiële prikkels om (voltijds) te gaan werken door een combinatie van kosten en intrekking van uitkeringen."

Figuur 4: Verschil tussen nettoloon, brutoloon en loonkost, en verdeling van de loontrekkenden in Vlaanderen (2019). Bron: RSZ

De Europese Commissie verwijst hier naar de loonwīg, het verschil tussen de totale loonkosten voor de werkgever en het nettoloon dat de werknemers hiervan overhouden (figuur 4). De taxshift verlaagde de kosten van werkgevers en ook de belastingen voor werknemers. Hierdoor werd reeds een belangrijke stap in de juiste richting gezet. De Vlaamse jobbonus zal de prikkels om aan de slag te gaan nog verder versterken.

De Vlaamse jobbonus beantwoordt aan landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie voor België: ze bestrijdt werkloosheids- of inactiviteitsvallen, zonder de loonkosten van werkgevers te verhogen. De maatregel werd om deze redenen opgenomen in het Vlaams Hervormingsprogramma 2020.¹³

Beleidsmaatregelen en doelstelling

In de voorbereiding van het ontwerpdecreet werden verschillende operationaliseringspistes onderzocht: een verrekening in de personenbelasting,

¹³ <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-en-het-europees-semester>

een toekenning via de bedrijfsvoorheffing en de piste waarvoor uiteindelijk gekozen werd: een premie.

De reden om voor een premie te kiezen is dat we met dit systeem op Vlaams niveau de regelgeving kunnen uitvoeren zonder de complexiteit van eventuele verbondenheid met federale bevoegdheden.

De personenbelasting werd als piste verlaten om een aantal redenen. Zo lijkt het activerend effect naar de doelgroep relatief beperkt omwille van de beperkte zichtbaarheid in de verwerking van de personenbelasting. Bovendien laat een verrekening in de personenbelasting niet toe om de jobbonus te prorateren naar tewerkstellingspercentage. In de personenbelasting wordt immers geen aangifte gedaan van het aantal gewerkte uren. Hierdoor dreigden deeltijds werkenden met een hoog uur- of dagloon onterecht een jobbonus te ontvangen. Daarnaast liet deze piste niet toe om de jobbonus toe te kennen aan werknemers met zeer lage inkomens, aangezien zij doorgaans geen personenbelasting verschuldigd zijn (belastingvrije som).

Toekenning via de bedrijfsvoorheffing vergt een wijziging van de Belgische financieringswet, met name de mogelijkheid voor de FOD Financiën om een negatieve bedrijfsvoorheffing uit te betalen in plaats van enkel te innen. Dit is een federale bevoegdheid.

Impactanalyse

JoKER/ Kind- en jongereneffectrapport

De jobbonus richt zich op alle loontrekkende inwoners van het Vlaamse Gewest op beroepsactieve leeftijd. We kunnen veronderstellen dat jongeren door hun hoger aandeel in tijdelijke tewerkstelling en de sterke link tussen leeftijd en anciënniteit sterker vertegenwoordigd zijn in de doelgroep van personen met een laag inkomen.

11,2% van de gewerkte VTE bij jongeren (<25 jaar) wordt verloond met een referteloon van ≤ 1.800 EUR en zou een volledige jobbonus krijgen. Bij personen van 25 jaar of ouder in het Vlaamse Gewest wordt dit aandeel op 2,6% geschat in 2021. Een bijkomende 53,9% van de gewerkte VTE bij jongeren wordt verloond met een referteloon van boven de 1.800 EUR, maar kleiner of gelijk aan 2.500 EUR. Zo zou bij de jongeren 65,1% in aanmerking komen voor een jobbonus. Bij de 25+'ers werkt 23,5% van de loontrekkenden (in VTE) voor een referteloon tussen de 1.800 en 2.500 EUR. In de algemene loontrekkende bevolking in Vlaanderen zou 30,1% in aanmerking komen. Jongeren zijn dus sterker vertegenwoordigd in de doelgroep van personen met een laag inkomen. (Bron: de RSZ-simulatiebestanden voor 2021Q1-2021Q4 voor Vlaanderen).

Armoedetoets

De doelgroep van de jobbonus zijn werknemers met een laag beroepsinkomen. Via de jobbonus willen we hen een bijkomende financiële prikkel geven om aan het

werk te gaan of te blijven. Op deze manier willen we het verschil tussen werken en niet werken groter maken. Werk is immers een belangrijk beschermingsmechanisme tegen armoede. In 2019 leefde iets minder dan 1 op de 10 inwoners van het Vlaamse Gewest in een huishouden met een huishoudinkomen onder de Belgische armoededrempel (dit is 60% van het nationaal mediaan beschikbaar huishoudinkomen na sociale transfers). Werklozen zijn het kwetsbaarst (38%), bij werknemers ligt het armoederisico op 2,2%, bij zelfstandigen is dat 9,9%.

Impact op lokale en provinciale besturen

Deze maatregel heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen. De toekenning van de jobbonus wordt door de Vlaamse overheid gerealiseerd.

Implementatie

Aangezien de Vlaamse jobbonus primair mikt op werknemers met lage inkomens, dient het risico op terugvordering geminimaliseerd te worden. Dit is immers een pijnlijk proces voor de betrokken burgers en administratief belastend voor de overheid. Werken met voorschotten, verklaringen op eer of het berekenen van premies op basis van onvolledige gegevens verhoogt het risico op fouten en correcties.

We zullen vanuit de overheid inspanningen leveren om het bereik van de jobbonus te maximaliseren. Vandaar dat we maximaal willen inzetten op een automatische betaling van de premie aan de doelgroep op basis van authentieke bronnen. Het is evenwel niet evident om te beschikken over alle noodzakelijke gegevens voor de toekenning, zeker het rekeningnummer van een burger voor een dergelijke uitbetaling is geen sinecure, waardoor we ook een registratieprocedure zullen moeten voorzien. Bij de lancering van de jobbonus zullen we dan ook een brede informatiecampagne opzetten en samenwerken met partners om personen die potentieel tot de doelgroep behoren te bereiken en indien nodig, ook te kunnen begeleiden bij de registratie van het rekeningnummer of het doorlopen van de aanvraagprocedure.

We voorzien een sterk uitgebouwde monitoring die wordt opgebouwd i.s.m. het departement Werk en Sociale Economie en de Vlaamse Belastingdienst.

De jobbonus is een nieuwe maatregel. We hebben bijgevolg geen nood aan overgangsbepalingen.

C. Totstandkomingsprocedure

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd onderworpen aan:

- het taal- en wetgevingsadvies nr. 2021/60 van 22 februari 2021;
- het JoKER-advies van 11 maart 2021;
- het advies van de inspectie van financiën van 22 april 2021;

- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting van 11 november 2021;
- het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie met nr. 2021/98 van 14 december 2021;
- het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen van 20 december 2021;
- het advies van de Raad van State met nr. 70.785/3 van 4 februari 2022.

Het voorontwerp van decreet werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 19 november 2021 (VR 2021 1911 DOC. 1243) en op 23 december 2021 (VR 2021 2312 DOC. 1641).

Repliek op de ingewonnen adviezen

1. Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie

Op 14 december 2021 verstreekte de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: VTC) haar advies over voorliggend ontwerp van decreet. Hieronder worden de bemerkingen van de VTC punctueel beantwoord.

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde ontwerp van decreet voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd:

a) De rechtvaardigingsgrond vermelden

De VTC beveelt aan om in het ontwerp of in de memorie de rechtvaardigingsgrond te vermelden op grond waarvan de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden.

Aan deze opmerking werd tegemoet gekomen door in de Memorie van Toelichting bij de toelichting van artikel 15 de rechtvaardigingsgrond te vermelden, zijnde de wettelijke verplichting die rust op de verwerkingsverantwoordelijken, het Departement Werk en Sociale Economie en de Vlaamse Belastingdienst, om de aanvragen voor de premie te ontvangen, te onderzoeken, de premie te berekenen en toe te kennen. Daarnaast werd zowel in het decreet als in de memorie toegevoegd dat men een aantal persoonlijke kernmerken, zoals de leeftijd en het geslacht van de begunstigde, kan verwerken voor rapporteringsdoeleinden.

b) Het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling

Het is de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijken om na te gaan of er al dan niet een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling moet gebeuren.

Op advies van de Data Protection Officer van het Departement Werk en Sociale Economie wordt er een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling ingepland voor

deze maatregel. Binnen de Vlaamse Belastingdienst werd reeds een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling opgemaakt op basis van de reeds gekende informatie. Indien er nieuwe elementen zijn kan deze worden geactualiseerd.

c) Het uitwerken van de transparantiemaatregelen

De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerp aan te vullen met de verplichting om de vermeldingen (Doel van de verwerking, types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens, betrokkenen, entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt, opslagperioden en aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke) op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

Aan deze opmerking werd tegemoet gekomen door in artikel 17 de verplichting te voorzien om in de communicatie met de burger deze vermeldingen op te nemen.

d) het uitwerken van de beveiligingsmaatregelen

De VTC beoordeelt het positief dat er in het besluit verwezen wordt naar maatregelen. Ze maakt hierbij echter een voorbehoud voor wat de bedoelde classificering en maatregelen betreft aangezien deze niet gepreciseerd worden en toegepast op de hier bedoelde verwerkingen.

Aangezien de VTC zelf aangeeft dat de specificering van maatregelen in principe niet in de wetgeving moet worden opgenomen, werd het ontwerp van decreet op dit punt niet aangepast.

e) Overige aanpassingen

In het ontwerp van decreet werd de naam van het Agentschap Digitaal Vlaanderen aangepast.

In de Memorie van Toelichting werd verduidelijkt dat de begunstigen hun rekeningnummer zullen moeten registreren bij het Agentschap Digitaal Vlaanderen (Mijn Burgerprofiel). De procedure hiervoor wordt verder uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit.

2. Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

We ontvingen het advies van de SERV van 20 december 2021. Hieronder worden de bemerkingen en suggesties beantwoord.

a) Loon- en inkomstenbegrip

De sociale partners vragen om met het oog op transparantie en efficiëntie het loonbegrip te aligneren op het loonbegrip van de federale werkbonus. Ze vragen ook om, indien praktisch haalbaar, de extra inkomsten – exclusief toeslagen – mee te nemen voor de berekening van de bovengrens van de jobbonus, bv. inkomsten uit de deeleconomie en onbelast bijverdienen in verenigingen, inkomsten uit politieke mandaten, intercommunales of raden van bestuur, inkomen van personen die als zelfstandige in bijberoep aan de slag zijn.

De sociale partners vragen een oplossing voor degenen die als gevolg van de Corona-crisis tijdelijk werkloos waren in 2021, die worden uitgesloten van de jobbonus.

De berekeningsmethodiek van de jobbonus wordt uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit en ent zich wel degelijk op deze van de federale werkbonus. Er wordt gebruik gemaakt van een bestaand databestand maar er worden eigen accenten gelegd, zoals een filtering op woonplaats, aangepaste loongrenzen en een afwijking wat de eindejaarspremie betreft. De eindejaarspremie zit vervat in looncode 2, maar deze looncode omvat meer dan alleen de eindejaarspremie bv. anciënniteitspremies, geschenken in de vorm van betaalbons,.... Deze gedetailleerde opsplitsing is echter niet opgenomen in de DmfA-aangifte, waardoor we voor de filtering en berekening van de jobbonus dus niet dezelfde werkwijze kunnen gebruiken. Daarom wordt vooropgesteld om in het voordeel van de burger looncode 2 volledig uit te sluiten van de berekening van het brutoloon. Dit zorgt ervoor dat het berekende brutoloon lager zal uitvallen dan wanneer het saldo van de eindejaarspremie werd meegerekend zoals bij de federale werkbonus. We vangen dit op doordat de loongrens van de federale werkbonus hoger ligt dan deze van de Vlaamse jobbonus. Bovendien wordt een persoon ook al opgenomen in het RSZ-bronbestand als er slechts voor één maand een federale werkbonus werd toegekend, waardoor we zelfs over de gegevens zullen beschikken voor de Vlaamse berekening voor de andere maanden waarin hij eventueel niet in aanmerking komt voor de federale werkbonus door ook zijn eindejaarspremie in rekening te brengen.

Bijkomende inkomsten meenemen lijkt niet opportuun, aangezien er dan wordt afgeweken van de berekeningswijze van de werkbonus en extra gegevensstromen moeten worden geraadpleegd. Voor inkomsten uit zelfstandige activiteiten moet bv. het aanslagbiljet geraadpleegd worden dat voor prestatiejaar 2021 maar in 2023 beschikbaar zal zijn. Hierdoor zou de uitbetaling moeten worden opgeschoven, terwijl de suggestie net is om zo dicht mogelijk tegen de prestaties uit te betalen. Deze elementen kunnen wel worden meegenomen in een ex-post evaluatie.

Wat de tijdelijke werkloosheid omwille van corona betreft, worden de periodes van tijdelijke werkloosheid en het vervangingsinkomen dat de RVA uitkeert inderdaad

niet in rekening genomen. Het aantal tijdelijk werklozen dat echter volledig uit de boot valt voor de jobbonus, zal eerder beperkt zijn.

- De tijdelijke werkloosheid wegens corona in Vlaanderen blijkt vaak niet voltijds te zijn. Uit recent onderzoek blijkt dat Vlaamse werkgevers de tijdelijke werkloosheid verspreiden over een groter aantal werknemers dan in Brussel of Wallonië;
- In januari 2021 bedroeg het gemiddeld aantal dagen tijdelijke werkloosheid per tijdelijk werkloze Vlaming 10 dagen, in oktober 2021 was dat nog maar 5,6 dagen per maand;
- Het referentejaar voor de eerste Vlaamse jobbonus is 2021, en de tijdelijke werkloosheid wegens corona in Vlaanderen lag in 2021 al lager dan in 2020, zeker vanaf mei.

Werknemers worden voor de periode van tijdelijke werkloosheid niet per definitie uitgesloten van de jobbonus, maar het aantal uren dat men tijdelijk werkloos is telt niet mee in de prestatiebreuk, en het inkomen uit tijdelijke werkloosheid telt niet mee als loon. Hun jobbonus kan hierdoor wel minder groot zijn: iemand die door deeltijdse tijdelijke werkloosheid slecht 80% effectief werkte, zal 80% van de jobbonus ontvangen die hij zou gekregen hebben indien hij 100% effectief had gewerkt aan hetzelfde brutoloon.

Het effect van tijdelijke werkloosheid omwille van corona zal dus al eerder beperkt zijn. Om deze redenen zijn bijkomende ingrepen minder opportuun.

b) Budget

De sociale partners vragen dat het onderbenutte budget in lijn met de doelstellingen van de jobbonus wordt aangewend en dat er met de sociale partners hierover in overleg wordt gegaan.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze suggestie. Het budget zal worden meegenomen in de monitoring die zal worden uitgewerkt. Tevens zal de registratie van de rekeningnummers van nabij worden opgevolgd. De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat een eventuele onderbenutting zich kan stellen doordat men gemobiliseerd moet worden om zijn rekeningnummer te registreren in Mijn Burgerprofiel. Dit vormt dan ook een specifiek aandachtspunt in het communicatieplan om de betrokken doelgroep zoveel als mogelijk te mobiliseren om hun rekeningnummer te registreren. Er wordt bekeken met betrokken stakeholders hoe we de digitale drempel kunnen verlagen, alsook zullen partijen betrokken worden om de doelgroep te informeren en waar mogelijk bij te staan.

c) Promotieval

In het advies wordt aangehaald dat het van belang blijft dat men aandachtig blijft voor de ongewenste effecten van premies op de promotieval. De promotieval moet zoveel als mogelijk worden geminimaliseerd. Daartoe zou men binnen de

budgettaire marge zo nauw mogelijk kunnen aansluiten bij de federale werkbonus waarvan de bovengrens hoger ligt dan die van de jobbonus.

De Vlaamse sociale partners vragen ook om in de toekomst zo snel als mogelijk de loongrenzen aan te passen aan de loondrift of specifieke maatregelen zodat een structurele ondersteuning niet automatisch een uitdovende maatregel wordt. Ze vragen ook om in het BVR het criterium te specificeren wanneer deze grenzen worden aangepast zodat dit zo automatisch mogelijk verloopt.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze suggestie. De uitgebreide monitoring moet net toestaan om de situatie op de voet te volgen en bij te sturen waar nodig.

d) Timing en uitbetaling

Aangezien in eerste instantie wordt gekozen voor een jaarlijkse uitbetaling vragen de sociale partners dat wordt onderzocht wanneer het meest geschikte moment in het jaar voor uitbetaling is. Zo dreigt de jobbonus op het einde van het jaar te worden overstemd door de eindejaarspremie. De sociale partners onderschrijven de redenering in de MvT die stelt dat het tijdstip van de uitbetaling zo dicht mogelijk moet aansluiten op de prestatieperiode en ondersteunen sterk de opening gemaakt om te bekijken of ook op kwartaalbasis kan worden betaald.

Het moment van uitbetaling werd gebaseerd op de beschikbaarheid van de DmfA-aangiftes, die het meest stabiel zijn na 10 maanden. Voor de inkomsten van 2021 beschikken we dus over stabiele gegevens in oktober 2022, waardoor we kunnen uitbetalen in november 2022 (waar het rekeningnummer gekend is). Het oogpunt is ook om terugvorderingen zoveel als mogelijk te vermijden, net gezien de specificiteit van de doelgroep. Het is daarom aanbevolen te werken met stabiele data. Op termijn kan er bekeken worden met de dataleveranciers of er op kortere termijn (dichter bij de prestaties) kan worden uitbetaald.

e) Rechtszekerheid

Er wordt aangehaald dat de Europese Commissie bij de vroegere Vlaamse Jobkorting van oordeel was dat de voorwaarde dat men in Vlaanderen moest wonen discriminerend was, aangezien inwoners van andere lidstaten die in Vlaanderen werkten hierdoor niet in aanmerking kwamen. Met oog op de rechtszekerheid vragen de sociale partners om te onderzoeken of zowel woonplaats als werkplaats in aanmerking kunnen worden genomen als criteria om al dan niet recht te hebben op de jobbonus. Dat heeft het bijkomend voordeel dat er mogelijks werknemers worden aangetrokken uit de omliggende regio's en lidstaten. De situatie waarbij grensarbeiders uit andere lidstaten wel een jobbonus ontvangen zoals reeds bepaald in Europese regelgeving, terwijl collega's uit andere gewesten er geen recht op hebben zou daarentegen voor conflicten kunnen zorgen op de werkvloer.

Met de jobbonus wil de Vlaamse Regering werken meer lonend maken en het verschil tussen werken en niet werken verhogen. De plaats van tewerkstelling is niet van belang. Om deze reden werd er gekozen voor een woonplaatscriterium: zo kunnen Vlamingen die in het buitenland werken ook genieten van een jobbonus.

Het is niet geheel duidelijk of de sociale partners hier suggereren dat zowel de

- woonplaats als de werkplaats in Vlaanderen moet liggen. In dit geval zal de doelgroep worden verengd aangezien grensarbeiders (personen die in Vlaanderen wonen en in het buitenland werken) zullen worden uitgesloten;
- ofwel de woonplaats ofwel de werkplaats in Vlaanderen moet liggen. Indien één van de twee volstaat zou dit een verruiming van de doelgroep betekenen en een meerkost inhouden.

Gelet op het feit dat het hier niet over sociale zekerheid gaat maar over een maatregel ten gunste van de arbeidsactieve personen, met ook een toekomstige aanvullende maatregel voor zelfstandigen, is het overeenkomstig het unierecht om de maatregel te blijven verbinden aan wie personenbelastingplichtig is in het Vlaams gewest.

Gelet op voorgaande wordt het woonplaatscriterium behouden.

f) Monitoring

De Vlaamse sociale partners vinden het goed dat de Vlaamse Regering een 'sterk uitgebouwde monitoring' voorziet en vragen om de jobbonus ook te evalueren en eventueel in het licht van fiscale of meer fundamentele beleidswijzigingen aan te passen.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze suggestie.

3. Het advies van de Raad van State

In haar advies 70.785/3 van 4 februari 2022 stelt de Raad van State dat de bevoegdheidsgrondslag voor de ontworpen maatregel niet te vinden is in de gewestbevoegdheden inzake het tewerkstellingsbeleid, die worden opgesomd in artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (hierna: BWHI).

De Raad van State stelt dat deze conclusie in lijn ligt met hetgeen reeds in advies 39.593/VR van 17 januari 2006, over het voorontwerp dat aanleiding heeft gegeven tot het decreet van 30 juni 2006 'houdende de invoering van een forfaitaire vermindering in de personenbelasting', werd opgemerkt met betrekking tot de voor die regeling vereiste band met de gewestbevoegdheden:

“Geen van die aspecten van het tewerkstellingsbeleid bedoeld in artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarvoor de gewesten bevoegd zijn, kan in verband worden gebracht met de ontworpen belastingvermindering.”¹⁴

Weliswaar zijn, wat betreft het tewerkstellingsbeleid, bij de Zesde Staatshervorming nieuwe bevoegdheden overgedragen aan de gewesten. Dat gegeven noopt volgens de Raad van State evenwel niet tot een andere zienswijze, aangezien evenmin een van die bevoegdheden in verband kan worden gebracht met de ontworpen maatregel.

Voorts wordt een beroep gedaan op de in artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° BWHI aan de gewesten toegewezen bevoegdheid inzake het economisch beleid. De bijzondere wetgever heeft die bevoegdheid niet nader omschreven. In de memorie van toelichting bij het ontwerp dat tot de bijzondere wet van 8 augustus 1988 ‘tot wijziging van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen’ heeft geleid, werd met betrekking tot die bepaling wel verduidelijkt dat er in elk geval onder vallen: het economisch expansiebeleid, het vernieuwingsbeleid, het herstructureringsbeleid en het openbaar industrieel initiatief.¹⁵ Gelet hierop, wordt de bevoegdheid inzake het economisch beleid in de rechtsleer omschreven als “het geheel van maatregelen om het economisch weefsel te bestendigen, te versterken en te moderniseren”.¹⁶

De Raad van State stelt dat uit deze toelichting kan worden afgeleid dat niet gelijk welke maatregel met een weerslag op de economie op grond daarvan zou kunnen worden aangenomen, maar dat die maatregelen moeten kunnen worden geacht het weefsel zelf van de economie, dat bestaat uit de ondernemingen en de bedrijfssectoren, te reguleren. De Raad van State stelt dat de jobbonus weliswaar een weerslag kan hebben op de economie, zoals hij ook een effect kan hebben op de tewerkstellingsgraad, maar in essentie geen maatregel is die het economisch weefsel reguleert. Het gegeven dat de ontworpen regeling geen betrekking heeft op bedrijfssectoren, ondernemingen of werkgevers maar rechtstreeks gericht is tot werknemers, statutaire ambtenaren en grensarbeiders, en dat het aanknopingspunt voor de toekenning van de premie de woonplaats is en niet de plaats van tewerkstelling, wijst volgens de Raad van State reeds op het beperkte rechtstreekse verband met de economische activiteit in het Vlaamse Gewest. Bijgevolg concludeert de Raad van State dat de jobbonus evenmin kan worden ingepast in de gewestbevoegdheid inzake het economisch beleid.

De Raad van State ziet evenmin een andere gewest- of gemeenschapsbevoegdheid op grond waarvan de ontworpen regeling kan worden aangenomen. Zo stelt zij dat de maatregel niet kan worden gekaderd binnen de gemeenschapsbevoegdheid inzake de ‘bijstand aan personen’ (artikel 5, § 1, II, BWHI), aangezien de premie zonder onderscheid toegekend wordt aan werknemers, statutaire ambtenaren en

¹⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2005-06, nr. 805, 21-22.

¹⁵ *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/1, 8.

¹⁶ Zie L. VERMEIRE en A. VAN STEENBERGE, “De economie”, in B. SEUTIN en G. VAN HAEGENDOREN (eds.) *De bevoegdheden van de gewesten*, Brugge, die Keure, 2016, 157-158.

grensarbeiders waarvan het maandelijks brutoloon een bepaalde grens niet overschrijdt.

De Raad stelt dat krachtens artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, BWHI de federale overheid als enige bevoegd is voor het "prijs- en inkomensbeleid, met uitzondering van de regeling van de prijzen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten en de gemeenschappen behoren, onder voorbehoud van hetgeen bepaald is in artikel 6, § 1, VII, tweede lid, d)".

Het toekennen, bij wijze van algemene maatregel, van een premie bovenop het gemiddeld maandelijks brutoloon, die bijgevolg neerkomt op een loutere verhoging van het inkomen, komt volgens de Raad van State in essentie neer op het voeren van een inkomensbeleid in de zin van de voornoemde bijzondere wetsbepaling.

De Raad van State besluit dan ook dat de jobbonus moet worden geacht veeleer aansluiting te vinden bij het inkomensbeleid waarvoor de federale overheid overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3° BWHI, bevoegd is, dan bij de aangelegenheden inzake de economie en het tewerkstellingsbeleid waarvoor het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1°, en IX, van dezelfde wet bevoegd is.

Repliek op het advies van de Raad van State

Wat betreft het inkomensbeleid

De in het advies genoemde band met de federale bevoegdheid inzake inkomensbeleid moet sterk worden genuanceerd.

Deze competentie betreft "het geheel van middelen aangewend door de overheid om de vrije vaststelling van de vergoedingen van de verschillende inkomenscategorieën te beïnvloeden"¹⁷, zoals in het bijzonder loonmatigingsmaatregelen.¹⁸ Het is daarbij van bijzonder belang dat het Grondwettelijk Hof aangeeft wat volgt:

"Krachtens het voormelde artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen is enkel de federale overheid bevoegd om, op algemene wijze, het inkomensbeleid te regelen. Die bevoegdheid omvat die om maatregelen te nemen tot matiging van de inkomens, met inbegrip van de inkomens verbonden aan aangelegenheden waarvoor de gemeenschappen en de gewesten bevoegd zijn, in zoverre die door de wetgever noodzakelijk wordt geacht om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken."¹⁹ (eigen onderlijning)

De federale bevoegdheid ter zake geldt enkel in zoverre een algemene en geheel uniforme regeling nodig is. Het werkelijk doel van de maatregel moet zijn de inflatie

¹⁷ *Parl.St.* Kamer BZ 1988, nr. 516/6, 133.

¹⁸ GwH 2 maart 1995, nr. 21/1995, r.o. B.7 en B.8.

¹⁹ GwH 13 oktober 2016, nr. 130/2016, r.o. B.8.1.

tegen te gaan of mededinging te vrijwaren.²⁰ In dat kader is het zo dat de Vlaamse jobbonus gericht is op het wegwerken van krapttes op de arbeidsmarkt in het kader van het versterken van het economisch weefsel, alsook op het vermijden van de zogenaamde werkloosheidsval. Dit staat buiten het oogmerk inzake het vermijden van inflatie of vrijwaren van de mededinging.

Reeds vóór de Zesde Staatshervorming oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de federale bevoegdheid inzake het inkomens- en prijsbeleid restrictief dient te worden geïnterpreteerd.

Zo kan het federale bevoegdheidsvoorbehoud niet zo ver reiken dat de deelstaten de bevoegdheid wordt ontnomen om tariefregels te bepalen van de diensten die toebehoren aan de hun toegewezen aangelegenheden. De gemeenschappen en gewesten waren dus ab initio reeds bevoegd om tarieven vast te stellen binnen hun bevoegdheidsdomeinen. Daarbij dienden ze wel eventuele algemene regels inzake prijsbeheersing gesteld door de federale overheid in acht te nemen.²¹

De Zesde Staatshervorming heeft deze rechtspraak gebetonneerd en versterkt, door in artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, BWHI in te schrijven dat de federale overheid bevoegd is voor het inkomens- en prijsbeleid, "met uitzondering van de regeling van de prijzen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten en de gemeenschappen behoren" (onder voorbehoud van de bijzondere regelingen inzake energietarieven). Sinds deze staatshervorming beschikken de deelstaten over de "volledige marge die noodzakelijk is voor het regelen en het controleren van de prijzen in het kader van hun bevoegdheden."²² Deze conclusie geldt zowel voor het prijs- als het inkomensbeleid, dat één bevoegdheidsconcept uitmaakt.²³

Aldus is een onderscheid gegroeid tussen:

- De federale bevoegdheid om het inkomens- en prijsbeleid op een algemene en uniforme wijze op Belgisch niveau te reguleren (het zgn. algemene inkomens- en prijsbeleid) in die gevallen waarin een algemene en uniforme regeling nodig is;
- De bevoegdheid van de deelstatelijke overheden om binnen het specifieke inkomens- en prijsbeleid prijzen en inkomens te regelen binnen de eigen bevoegdheidssfeer.

De literatuur stelt hieromtrent als volgt:

- omtrent het algemene inkomens- en prijsbeleid: *"De federale overheid moet twee beperkingen in acht nemen bij de uitoefening van haar algemene bevoegdheid inzake het prijs- en inkomensbeleid. Vooreerst moeten*

²⁰ *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/5, 272-273.

²¹ GwH 11 februari 2004, nr. 25/2004 en GwH 15 oktober 1996, nr. 56/96.

²² Adv.RvS nr. 44/243/AV van 10 april 2008 over een voorstel van bijzondere wet houdende institutionele maatregelen, *Parl.St.* Senaat 2007-08, nr. 4-602/2, 14.

²³ B. GINIS en A. WIRTGEN, "Artikel 6, § 1, VI BWHI", in B. DALLE, D. KEYAERTS, W. PAS, J. THEUNIS en W. VERRIJDT, *Federale Staatsstructuur, Duiding 2018*, Brussel, Larcier, 2018, 408, nrs. 60 en 62.

*maatregelen met een algemene strekking worden aangenomen, en daarnaast moeten deze maatregelen worden uitgevaardigd met het oog op het verwezenlijken van een doelstelling die verantwoordt waarom een algemene en uniforme regeling mogelijk is.*²⁴ In de rechtsleer wordt daarbij aangenomen dat de federale overheid sinds de Zesde Staatshervorming haar bevoegdheid inzake het algemene inkomensbeleid en prijsbeleid enkel nog kan aanwenden om de inflatie tegen te gaan of om de mededinging vrij te waken.²⁵

- omtrent het specifieke inkomens- en prijsbeleid: *"De gemeenschappen en de gewesten zijn dus niet meer gehouden om deze bevoegdheden uit te oefenen zonder inbreuk te maken op de algemene federale bevoegdheid inzake het prijsbeleid. Met andere woorden, de gemeenschappen en de gewesten mogen afwijken van het algemeen prijs- en inkomensbeleid van de federale overheid; er kan onverkort toepassing worden gemaakt van het principe *lex specialis derogat legi generali*".*²⁶

Daarbij geldt dat het federale optreden in het kader van het algemene inkomens- en prijsbeleid in geen geval tot doel mag hebben om het gewest- of gemeenschapsbeleid te beïnvloeden of op onevenredige wijze te belemmeren. Het werkelijke en exclusieve doel van het algemene inkomens- en prijsbeleid moet liggen in het tegengaan van inflatie of het vrijwaren van de mededinging.²⁷

Zie ook het Advies van de Raad van State van 27 augustus 2013, Parl.St. Senaat 2012-2013, nr. 5-2232/3, dat dit verder verduidelijkt:

"In onderdeel a) leidt het voorgestelde artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot een onderscheid tussen « het [noot: algemeen] prijsbeleid », dat een federale bevoegdheid blijft, en « de regeling van de prijzen » [noot: het specifiek (inkomens-) en prijsbeleid] die — impliciet — wordt overgedragen aan de gewesten en de gemeenschappen wat betreft de aangelegenheden die tot hun respectieve bevoegdheid behoren."

Er zijn geen federale maatregelen voorhanden die een algemene en uniforme regeling op Belgisch niveau zouden vooropstellen. Zulks is ook niet mogelijk: uit hetgeen is uiteengezet blijkt duidelijk dat het mogelijk is om een federale premie op Belgische niveau in functie van het concurrentievermogen naast een Vlaamse premie in functie van onder meer het wegwerken van tekorten op de Vlaamse arbeidsmarkt te plaatsen.

²⁴ K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 581.

²⁵ H. SWENNEN, "De economische bevoegdheden: vestiging, prijsbeleid, handelshuur, toerisme en het participatiefonds", 561, in J. VELAERS, J. VANPRAET, Y. PEETERS, W. VANDENBRUWAENE, *De zesde staatshervorming: instellingen, middelen en bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 561.

²⁶ K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 585-586.

²⁷ Parl.St. Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 100; Parl.St. Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 273.

Zo'n Vlaamse premie kadert duidelijk binnen het specifiek inkomens- en prijsbeleid van het Vlaamse Gewest (zie *infra* voor de rubrieken die de band met het gewestelijk bevoegdheidsdomein benadrukken).

De maatregel van de jobbonus beoogt overigens ook niet het tegengaan van de inflatie of vrijwaren van de mededinging (de elementen waartoe het federale algemene inkomens- en prijsbeleid thans beperkt is, zie *supra*).

Om die reden kan niet worden aangenomen dat het zwaartepunt van de voorgenomen regeling kadert binnen de federale bevoegdheid inzake inkomensbeleid.

Wat betreft de band met de gewestcompetentie 'economisch beleid':

Bij de wijziging van de BWHI door de bijzondere wet van 8 augustus 1988 heeft de bijzondere wetgever benadrukt dat de volheid van bevoegdheid inzake economische aangelegenheden aan de gewesten werd overgedragen.²⁸

Meer nog, de toelichting bij de bijzondere wet stelt zelfs dat het ontwerp "de bestaande techniek van bevoegdheidsverdeling tussen Staat en Gewesten omkeert wat het economische beleid betreft doordat op dit gebied, in tegenstelling tot alle andere gebieden, de gewesten de residuaire bevoegdheden (bezitten), en (...) de bevoegdheden van de centrale overheid expliciet toegekend (worden)".²⁹ De gewestbevoegdheid inzake economisch beleid is dus niet alleen zeer ruim, meer nog, de volheid van bevoegdheid ligt bij de gewestdecreetgever.

In de toelichting bij het wetsontwerp dat de bijzondere wet van 8 augustus 1988 is geworden, is aangegeven dat het begrip 'economisch beleid' "in ieder geval" – doch niet uitsluitend – het economische expansiebeleid, het vernieuwingsbeleid, het herstructureringsbeleid en het openbaar industrieel initiatief insluit.³⁰ De doctrine kadert het economisch beleid als "het geheel van maatregelen die de overheid kan nemen om het economisch weefsel te bestendigen, te versterken en te moderniseren".³¹

Nauw verbonden met het economisch beleid is het bevorderen van de tewerkstellingsbeleid (artikel 6, § 1, IX, 1°, BWHI). Zo diende het Grondwettelijk Hof te oordelen onder welke aangelegenheid de regeling van het Waalse "Airbag"-decreet viel, waarbij een financiële incentive gegeven wordt aan onder meer personen die een zelfstandige activiteit in bijberoep uitoefenen en zich ertoe verbinden die activiteit voort te zetten of uit te breiden. Het Hof stelde dat dergelijke regeling weliswaar aanleunt bij het tewerkstellingsbeleid, maar ook dat het zwaartepunt van de geregelde rechtssituatie zich niettemin op het niveau

²⁸ *Parl.St.* Kamer BZ 1988, nr. 516/7-9 ; cf. GwH 20 november 2001, nr. 146/2001, r.o. B.5.1).

²⁹ *Parl. St.* Kamer BZ 1988, nr. 516/1, 4bis en 13.

³⁰ *Parl.St.* Kamer BZ 1988, nr. 516/1, 8.

³¹ L. VERMEIRE en A. VAN STEENBERGE, « De economie », in B. SEUTIN en G. VAN HAEGENDOREN (eds.), *De bevoegdheden van de gewesten*, Brugge, die Keure, 2016, 158.

bevindt van de hulp aan ondernemingen in het kader van het beleid inzake economische expansie.³² De rechtsleer concludeert daarbij dat “*een regeling niet zelden een wisselwerking (zal) zijn tussen de gewestelijke bevoegdheden van economie en tewerkstelling*”.³³

Het aangehaalde arrest, dat stimuli ten aanzien van personen ziet als een ‘economische maatregel’, maakt meteen ook duidelijk dat niet kan worden ingestemd met de stelling van de Raad van State dat economische maatregelen in se gericht dienen te zijn op bedrijfssectoren, ondernemingen of werkgevers. Ook maatregelen die vanuit een economisch oogmerk rechtstreeks toekomen aan werkenden in ruime zin komen volgens het Grondwettelijk Hof als economische regeling in aanmerking.³⁴ Gezien de volheid van bevoegdheid van het Gewest is zulks perfect te verklaren vanuit het gegeven dat het aan de bevoegde overheid toekomt om de wijze te regelen waarbinnen zij haar economische inzichten inricht en regelt. Zulks kan niet afhankelijk worden gesteld van enige gerichtheid op sectoren of actoren aan werkgeverszijde.

Hoewel de Raad van State het bij het rechte eind heeft wanneer zij stelt dat niet elke maatregel die voordelen heeft voor het economische weefsel als een maatregel binnen het economisch beleid kan worden gezien, geldt niettemin dat de Raad in haar advies onvoldoende oog heeft voor een essentieel kenmerk van de regeling, met name het feit dat deze een rechtstreeks antwoord biedt op de bestaande aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, doordat via het vergoten van het verschil tussen een werkloosheidsuitkering en inkomen uit werk meer mensen geactiveerd worden en toegeleid worden naar de arbeidsmarkt (zie *supra*: aangepaste impact en omgevingsanalyse).

Personeelstekorten zullen zonder extra maatregelen evident leiden tot een omzetsdaling en een verlies aan potentiële groei. Als de krapte op de arbeidsmarkt nog groter wordt, dreigen delen van het economische weefsel ontwricht te raken. Bijgevolg zal het economische weefsel ontwricht geraken wanneer niet snel en doordacht maatregelen worden doorgevoerd die de krapte op de arbeidsmarkt ondervangen door inwoners van Vlaanderen te activeren en de werkloosheidsval af te remmen. De Vlaamse jobbonus vormt in dat kader een noodzakelijk instrument dat op rechtstreekse wijze doelgericht ingrijpt op imminente bedreigingen van het economische weefsel. Het wegwerken van zo’n imminente economische bedreiging betreft het hart van het economisch beleid en kan niet gezien worden als een ‘toevallig’ neveneffect binnen een ander beleidsdomein.

³² GwH 15 oktober 2015, nr. 141/2015, r.o. B.15.

³³ L. VERMEIRE en A. VAN STEENBERGE, « De economie », in B. SEUTIN en G. VAN HAEGENDOREN (eds.), *De bevoegdheden van de gewesten*, Brugge, die Keure, 2016, 165.

³⁴ Weliswaar had de betrokken regeling betrekking op personen die overstappen naar het ondernemerschap in hoofdberoep, doch de redenering kan perfect worden doorgetrokken aan personen die – weze het in dienstverband – van cruciaal belang zijn voor het behoud en de versterking van het economische weefsel, door kraptes in de Vlaamse arbeidsmarkt in te vullen.

Om die reden moet worden geconcludeerd dat er wel degelijk sprake is van een significante en overwegende noodzakelijke band met de gewestcompetentie 'economisch beleid', zoals bepaald in artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1°, BWHI. Het Vlaamse Gewest treedt met dit decreet kennelijk niet op de materiële bevoegdheden van andere overheden.

Ook al zijn er steeds raakpunten mogelijk met materiële bevoegdheden van andere overheden, dan toch berust de bevoegdheidsverdeling tussen de federale staat en de deelstaten overeenkomstig de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof op een stelsel van exclusieve bevoegdheden. Dat impliceert dat iedere rechtssituatie in beginsel slechts door één wetgever kan worden geregeld. Indien een regeling bij meerdere bevoegdheidstoewijzingen zou aanleunen, dient te worden uitgemaakt waar het zwaartepunt van de geregelde rechtsverhouding ligt.³⁵

Gelet op voorgaande ligt dit zwaartepunt essentieel bij 'economie', waarbij in relatie tot het federale algemene inkomens- en prijsbeleid gesteld dient te worden dat dit geenszins het gewestelijke specifieke inkomens- en prijsbeleid – in casu gelinkt aan de gewestelijke economische bevoegdheden – kan belemmeren (*supra*).

Er moet tevens worden vermeld dat het ontwerpdecreet aan de federale overheid werd overgemaakt in het kader van de vraag om de jobbonus fiscaal vrij te stellen in de personenbelasting. De FOD Financiën heeft bevestigd dat een dergelijke vrijstelling geen principiële bezwaren oproept. Bij de besprekingen hierover werden geen bezwaren geuit in het licht van de federale bevoegdheid voor het algemene inkomens- en prijsbeleid in de zin van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, BWHI. De federale minister van Financiën heeft met het oog op het invoeren van deze fiscale vrijstelling ook reeds een ontwerpregeling voorgelegd aan de federale Ministerraad. Ook bij deze besprekingen werden geen bezwaren geuit.

Wat betreft de band met de gewestcompetentie 'tewerkstellingsbeleid':

Hoewel artikel 6, § 1, IX, 7°, BWHI onder a) t.e.m. d) naar vier specifieke elementen verwijst, geldt dat deze elementen niet limitatief zijn en dat de competentie inzake het tewerkstellingsbeleid ruim moet worden uitgelegd.³⁶ Men moet er immers van uitgaan dat de grondwetgever en de bijzondere wetgever aan de gemeenschappen en gewesten de volledige bevoegdheid hebben toegekend tot het uitvaardigen van de regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden.³⁷

³⁵ GwH 21 juni 2000, nr. 76/2000, r.o. B.4.1 en 11 december 2002, nr. 184/2002, r.o. B.7.

³⁶ *Parl. St.* Senaat 2012-13, nr. 2232/1, 116.

³⁷ In die zin GwH 13 maart 2001, nr. 33/2001.

Punt a) tot en met d) van voornoemd artikel zijn aldus indicatief en doen op geen enkele wijze afbreuk aan de mogelijkheden voor de gewestdecreetgever om nieuwe maatregelen uit te vaardigen voor specifieke groepen werknemers.³⁸

De Vlaamse jobbonus, die voor werknemers met lagere inkomens een financiële prikkel inhoudt om aan het werk te blijven, en die voor niet-werkenden een incentive oplevert om aan de slag te gaan, heeft het wegwerken van de werkloosheidsval rechtstreeks tot doel, wat een essentiële maatregel inhoudt van het tewerkstellingsbeleid (dat immers betrekking heeft op het beleid van de uitwisseling van vraag en aanbod tussen werkgevers en werkzoekende werknemers op de arbeidsmarkt).³⁹ Meer specifiek – zoals aangegeven – richt een en ander zich tot een uitdrukkelijk aangewezen doelgroep binnen het arbeidsmarktbeleid, zodanig dat sprake is van een evidente maatregel van doelgroepenbeleid overeenkomstig artikel 6, § 1, IX, 7°, BWHI.

Gelet op de kritiek in het advies van de Raad van State moet hieromtrent het volgende worden gesteld:

a) Generiek geldt dat artikel 6, § 1, IX BWHI deze gewestbevoegdheid niet op een algemene wijze duidt, maar diverse punten omvat die overeenstemmen met verschillende instrumenten van het tewerkstellingsbeleid zoals deze destijds bestonden op federaal niveau.⁴⁰ De toelichting bij de bijzondere wet Zesde Staatshervorming stelt:

"Waar in de toelichting van dit voorstel wordt verwezen naar wetgevende en reglementaire teksten worden uiteraard de overgedragen aangelegenheden geïncorporeerd die geregeld worden in deze teksten. De actuele inhoud van de bestaande wetgevende en reglementaire teksten kan worden opgeheven, aangevuld, gewijzigd of vervangen. De actuele inhoud verhindert de gemeenschappen en gewesten niet om de hier omschreven overgedragen bevoegdheden te gebruiken zoals zij dat wensen. Het is echter niet uitgesloten dat andere teksten die ook betrekking hebben op dezelfde overgedragen aangelegenheid, niet in de lijst zijn opgenomen. Het is met dit doel dat de uitdrukking « in elk geval » wordt gebruikt in de artikelsgewijze toelichting."⁴¹
(eigen onderlijning)

Aangezien de Vlaamse jobbonus zoals aangegeven een essentiële arbeidsmarktgerichte maatregel betreft en aldus behoort tot de regeling van de tewerkstelling in Vlaanderen, kan het advies van de Raad van State niet worden

³⁸ J. VANPRAET, « Het arbeidsmarktbeleid », in B. SEUTIN en G. VAN HAEGENDOREN (eds.), *De bevoegdheden van de gewesten*, Brugge, die Keure, 2016, 388.

³⁹ R. BLANPAIN, "Arbeitsmarktbeleid in een federale staat" in S. VANSTEENKISTE en M. TAEYMANS (eds.), *Sociaal beleid en federalisme*, Brussel, Larcier 1999, 156.

⁴⁰ J. VANPRAET, « De bevoegdheidsverdeling in het arbeidsmarktbeleid », in J. VELAERS, J. VANPRAET, Y. PEETERS en W. VANDENBRUWAENE (eds.), *De zesde staatshervorming : instellingen, bevoegdheden en middelen*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 589.

⁴¹ *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 2232/1, 2.

bijgetreden waar gesteld wordt dat het gegeven dat de maatregel niet overeenstemt met "aangelegenheden die, wat betreft het tewerkstellingsbeleid, worden opgesomd in artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980" de gewestbevoegdheid ter zake zou uitsluiten, nu de bijzondere wetgever expliciet heeft aangegeven dat het tewerkstellingsbeleid niet mag worden verengd tot de vier in artikel 6, § 1, IX, BWHI aangegeven punten.

b) Specifiek wat het doelgroepenbeleid betreft, geldt dat artikel 6, § 1, IX, 7° BWHI niet tot de vier opgesomde exemplatieve elementen mag worden beperkt.⁴² Het kan daarbij niet worden ontkend dat de jobbonus duidelijk en rechtstreeks gericht is op het aan de slag krijgen en houden van specifiek aangegeven doelgroepen, die een potentieel slachtoffer zijn van de binnen het tewerkstellingsbeleid te vermijden 'werkloosheidsval' (zie *supra*).

Zodoende vormt het gegeven dat een en ander niet rechtstreeks gevat is door artikel 6, § 1, IX, 7°, a) t.e.m. d), BWHI geen beletsel om de jobbonus te categoriseren onder de noemer 'doelgroepenbeleid' binnen het tewerkstellingsbeleid, wat mee de gewestelijke competentie ter zake adstrueert.

Gelet op voorgaande is aangetoond dat de Vlaamse jobbonus op essentiële wijze verbonden is met het economische en het tewerkstellingsbeleid van het Vlaamse Gewest.

De tekst van deze memorie van toelichting werd, evenals de nota aan de Vlaamse Regering, aangepast om de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest en de noodzaak van de maatregel meer te duiden.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

De jobbonus wordt gezien als:

- 1) een noodzakelijk economisch instrument, binnen de gewestbevoegdheid 'economisch beleid' (artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1°, BWHI) dat een rechtstreeks antwoord biedt op de bestaande aanhoudende krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt (zie *supra*), doordat via het vergroten van het verschil tussen een werkloosheidsuitkering en inkomen uit werk meer mensen geactiveerd worden en naar de arbeidsmarkt worden toegeleid.
- 2) een noodzakelijk instrument binnen het tewerkstellingsbeleid (artikel 6, § 1, IX, BWHI), door de gerichtheid van de maatregel op het

⁴² *Parl. St.* Senaat 2012-13, nr. 2232/1, 116.

ondersteunen van de specifieke doelgroep 'werknemers met lage inkomens'.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

De jobbonus is een gewestbevoegdheid. Vlaanderen is bevoegd voor zijn economisch en tewerkstellingsbeleid. De jobbonus is bedoeld om de inwoners van Vlaanderen te activeren. De premie is te beschouwen als een premie voor inwoners van Vlaanderen die een laag arbeidsinkomen genieten. De plaats van tewerkstelling is daarom niet van belang. Ook wie werkt in een ander gewest of buiten België kan zo de jobbonus genieten.

Hoofdstuk 2. Definities

Artikel 2

Dit artikel bevat definities die in het decreet worden gebruikt en hoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 3. Bepalingen met betrekking tot de doelgroep en de premie

Artikel 3

Dit artikel bakent het toepassingsgebied van het decreet af. De jobbonus wordt toegekend aan werknemers (1°), statutaire ambtenaren (2°) en grensarbeiders (3°).

Onder de statutaire ambtenaren begrijpen we het vastbenoemd personeel van de gewestelijke, federale, lokale en provinciale overheden (inclusief het personeel van het Gemeenschapsonderwijs en alle andere publieke onderwijsinstellingen). De bursalen bij private onderwijs- of onderzoeksinstituten en het vastbenoemd personeel van de gesubsidieerde onderwijsinstellingen zijn, net als contractuele ambtenaren, gevat door het statuut van werknemers (vermeld in 1°) en komen dus ook in aanmerking.

Jobstudenten zijn niet volledig onderworpen aan de sociale zekerheid, waardoor ze niet gevat zijn in de afbakening van de werknemers. Jobstudenten komen bijgevolg niet in aanmerking voor de jobbonus.

Personen die uitsluitend een uitkering of een vervangingsinkomen ontvangen, komen voor deze periode niet in aanmerking voor de jobbonus. Wanneer zij in de loop van het refertejaar het werk aanvatten, zal het inkomen vanuit arbeid in aanmerking worden genomen om de jobbonus te berekenen, volgens de voorwaarden die verder in het decreet en het uitvoeringsbesluit worden bepaald.

Wanneer personen een loon combineren met een inkomen uit zelfstandige activiteiten of met een vervangingsinkomen of een uitkering, zal geen rekening gehouden worden met de hoogte van die inkomsten of uitkeringen, enkel met het loon vanuit de arbeidsprestaties. Dit loon zal geprorateerd worden aan de hand van de arbeidsprestaties.

We hanteren hierbij geen selectiviteit naargelang de sector waardoor we de jobbonus als een algemene maatregel in kader van het Europese staatssteunkader beschouwen. De jobbonus is bijgevolg geen staatssteun.

Artikel 4

De begunstigen moeten op 1 januari van het jaar volgend op het refertejaar op basis waarvan de jobbonus wordt berekend hun domicilie in het Vlaamse Gewest hebben en hun loon of inkomen moet lager zijn dan de grenzen die de Vlaamse regering bepaalt in artikel 5.

Dit toepassingsgebied – beperkt tot personen die gedomicilieerd zijn in het Vlaamse Gewest – wordt verantwoord door het feit dat een verschil in behandeling in aangelegenheden waarvoor de deelstaten bevoegd zijn en waarin ze een verschillend beleid voeren, an sich niet strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De bevoegdheidsverdeling en de autonomie van de deelstaten die er het gevolg van is, biedt immers een voldoende objectieve en redelijke verantwoording voor de ongelijke behandeling. Het Grondwettelijk Hof stelt: *“Die autonomie zou geen inhoud hebben, mocht een verschil in behandeling tussen bestemmingen van regels die in eenzelfde materie aan weerskanten van toepassing is, als zodanig geacht worden strijdig te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet”*.⁴³ Het Hof van Justitie stelt eveneens dat het feit dat autonome regio's binnen een lidstaat uiteenlopende maatregelen treffen bij de omzetting van een verordening of de uitvoering van een verordening, op zich geen discriminatie oplevert.⁴⁴ Dit geldt des te meer aangezien de betrokken maatregel toegespitst is op concrete noden op de Vlaamse arbeidsmarkt (zie *supra*).

Het domicilie op 1 januari van het jaar volgend op het refertejaar wordt ook in de personenbelasting als een criterium gehanteerd. Personen die na deze datum in het Vlaamse Gewest komen wonen, zullen dus niet in aanmerking komen voor de jobbonus berekend op basis van het inkomen van het refertejaar. Personen die na deze datum niet meer in het Vlaamse Gewest wonen, komen wel in aanmerking voor de jobbonus.

De beroepsactiviteiten van personen die in de loop van het refertejaar de pensioenleeftijd bereiken worden enkel meegenomen in de kwartalen waarvan zij op de eerste dag van het kwartaal deze pensioenleeftijd nog niet bereikt hadden. Deze personen kunnen na het bereiken van de pensioenleeftijd nog werken, maar

⁴³ o.a. GwH 20 september 2018 nr. 115/2018.

⁴⁴ HvJ 16 juli 2009, Horvath, C-428/07, Jur. p. 1-6355.

komen in deze periode niet in aanmerking voor de jobbonus. Gepensioneerden hoeven nu eenmaal niet meer geactiveerd te worden.

Artikel 5

De jobbonus bedraagt maximaal 600 euro op jaarbasis bij voltijdse prestaties gedurende het volledige jaar.

Werknemers ontvangen het maximale bedrag van 600 euro wanneer ze bruto tot maximaal 1.800 euro per maand verdienen. Wanneer het brutoloon of het inkomen van personen gelijk is aan 2.500 euro/maand of meer, komen zij niet in aanmerking voor de jobbonus. De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag van de jobbonus voor personen met een brutoloon per maand tussen 1.800 euro en 2.500 euro, de jobbonus zal degressief afnemen tussen het maximum van 600 euro en het minimum van 20 euro bij voltijdse en volledige prestaties.

We berekenen de jobbonus op kwartaalbasis. We houden hierbij rekening met de gewerkte periode en met het arbeidsregime.

De Vlaamse Regering bepaalt wat moet worden verstaan onder brutoloon en inkomen. We zullen hierbij maximaal gebruik maken van authentieke gegevensbronnen. Dit betekent dat we gebruik maken van de gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Werkgevers zijn verplicht om op kwartaalbasis de gegevens inzake loon en arbeidstijden door te geven. Deze gegevens laten ons toe om rekening te houden met eventuele wijzigingen in arbeidsprestaties doorheen de loop van het jaar. We denken hierbij aan personen die een gedeelte van het jaar voltijds werken en een gedeelte deeltijds werken of personen die na het verlaten van de schoolbanken beginnen te werken.

De Vlaamse Regering bepaalt het premiebedrag voor personen die niet het volledige referentiejaar als werknemer werken of niet voltijds werken als werknemer. We houden rekening met de gewerkte periode en het arbeidsregime. We denken hierbij aan personen die een uitkering of een vervangingsinkomen ontvangen (vb. werkloosheid, ziekte, tijdskrediet,...). We houden geen rekening met de inkomsten tijdens deze niet-beroepsactieve periodes. We stellen hun inkomen samen voor de periodes waarin ze loon ontvangen. Door de proratisering van het bedrag van de jobbonus aan de hand van de prestaties zal de persoon evenwel geen volledige jobbonus krijgen zoals een persoon met hetzelfde loon bij voltijdse tewerkstelling. Voor personen die deels werken als werknemer en deels als zelfstandige, wordt de jobbonus alleen berekend op basis van hun inkomen in loondienst en daarbij rekening houden met de tewerkstellingsgraad. De inkomsten als zelfstandige worden buiten beschouwing gelaten. Door de proratisering van het bedrag van de jobbonus aan de hand van de prestaties die in loondienst worden verricht, heb je dus geen recht op een volledige jobbonus, als je een deeltijdse job combineert met een zelfstandige activiteit.

De Vlaamse Regering zal het premiebedrag voor personen die tijdens het referentejaar onder meerdere categorieën van begunstigden vallen (vb. 'gewone' werknemer en grensarbeider) bepalen.

Wanneer de jobbonus bij voltijdse prestaties op jaarbasis minder dan 20 euro bedraagt, of bij deeltijdse prestaties op jaarbasis minder dan 10 euro bedraagt, wordt zij niet uitgekeerd. Dit doen we om enerzijds te vermijden dat de administratieve kost te hoog is in verhouding met het toegekende bedrag en anderzijds om te vermijden dat het bedrag van de premie zo miniem is dat het activerende effect te niet wordt gedaan.

Artikel 6

De Vlaamse Regering kan de premiebedragen en de loon- en inkomensgrenzen aanpassen in functie van de evolutie van de lonen en de koopkracht. Zo kunnen de loongrenzen worden aangepast in functie van de loondrift of specifieke maatregelen zoals het verhogen van het minimumloon en kan het premiebedrag worden aangepast aan de levensduurte. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden voor deze aanpassingen.

Artikel 7

Het Regeerakkoord voorziet dat werken lonend moet zijn en dat we sociale prestaties toekennen in functie van het inkomen en minder in functie van het sociaal statuut. De jobbonus zal niet in rekening gebracht worden voor het bepalen van het recht op inkomensgerelateerde maatregelen, zoals o.a. op het groeipakket, kinderopvang, sociale huisvesting, studiebeurzen en tarieven bij o.a. De Lijn, water en energie.

Uit de kwalificatie zoals voorzien in artikel 23 van het WIB92 volgt dat inkomsten behaald tijdens de uitoefening van een beroepswerkzaamheid als belastbare inkomsten worden gekwalificeerd. Ook onrechtstreekse inkomsten komen hiervoor in aanmerking, zodat een jobbonus die als premie wordt uitbetaald principieel als beroepsinkomen kan worden belast. Om te vermijden dat een deel van het toegekende voordeel fiscaal wordt afgeroomd, is een expliciete vrijstelling binnen de personenbelasting vereist. Deze vrijstelling werd gevraagd aan de federale wetgever, die hiervoor exclusief bevoegd is. De jobbonus zal niet uitbetaald worden zolang deze federaal niet is vrijgesteld van inkomstenbelasting.

Deze vrijstelling is ook van belang voor personen die via de FOD Sociale Zekerheid – DG Personen met een Handicap een tegemoetkoming ontvangen. Bij de toekenning van hun tegemoetkoming wordt immers ook rekening gehouden met het belastbare inkomen uit arbeid.

We vragen de federale wetgever om de jobbonus op te nemen in artikel 22 van het KB van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie. Op deze manier wordt de jobbonus niet in rekening

gebracht bij de bestaansmiddelen waar een OCMW rekening mee houdt om het leefloon al dan niet toe te kennen. Deze vraag is ook van belang voor sociale voordelen binnen de Vlaamse bevoegdheden die op basis van het statuut van leefloongerechtigde worden toegekend.

Tenslotte zullen we ook aan de federale wetgever vragen om de jobbonus voor de toepassing van de fiscale wetgeving niet als bestaansmiddel te beschouwen (artikel 143 van het WIB92).

Hoofdstuk 4. Procedure

Afdeling 1. Aanvraag en uitbetaling

Artikel 8

De aanvraag, verwerking, berekening, uitbetaling en controle van de premie wordt uitgewerkt binnen een uit te werken operationeel partnerschap tussen het Departement Werk en Sociale Economie (DWSE) en de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL).

Het DWSE staat in voor de aanvraag, het onderzoek naar de toekenningsvoorwaarden voor de jobbonus, de verwerking van de loon- en inkomensgegevens, alsook de berekening van de premie. De rekeningnummers worden geregistreerd bij Agentschap Digitaal Vlaanderen (Mijn Burgerprofiel). VLABEL staat in voor de communicatie met de begunstigen en de uitbetaling van de premie. VLABEL staat ook in voor de opvolging van de reacties, het behandelen van de bezwaren en de eventuele terugvordering van een onterecht uitbetaalde jobbonus.

Artikel 9

De jobbonus kan automatisch toegekend worden indien DWSE toegang kan krijgen tot de noodzakelijke gegevensbronnen om de toekenning automatisch te laten verlopen. Indien dit niet het geval is, zal de begunstigde bij DWSE een aanvraag moeten indienen voor de jobbonus.

De authentieke bronnen inzake de identiteits- en adresgegevens van de begunstigen laten voorlopig niet toe om de premie automatisch te storten op het rekeningnummer van de begunstigde. De binnen de Vlaamse Overheid beschikbare rekeningnummers (verkeersbelastingen, onroerende voorheffing, groeipakket, ...) zijn immers niet noodzakelijk ook de rekeningnummers van de jobbonus-begunstigen, maar kunnen ook toebehoren aan de partner, een gemeenschappelijke rekening, derden, ... De Vlaamse jobbonus zal dus een éénmalige registratie van het rekeningnummer vergen. Er zal hiervoor samengewerkt worden met Agentschap Digitaal Vlaanderen, zowel voor het verkrijgen van het rekeningnummer (Mijn Burgerprofiel) als het informeren van mogelijke begunstigen (Magda-documentendienst, Vlaanderen.be, 1700). Voor de begunstigen voor wie er geen gegevens bij de authentieke bronnen beschikbaar zijn (bv. grensarbeiders) voorzien we een online aanvraagmodule. In

de daaropvolgende jaren kunnen de geregistreerde begunstigden aangeschreven worden met de vraag of hun rekeningnummer nog correct is.

Om het bereik van de doelgroep te maximaliseren zullen we inzetten op communicatie en samenwerking met partners.

Een eventuele aanvraag kan ingediend worden binnen de termijn van 3 jaar na het verstrijken van het refertejaar. Concreet betekent dit dat een aanvraag voor de jobbonus op basis van het loon van 2021 uiterlijk op 31 december 2024 moet ingediend zijn.

De Vlaamse Regering bepaalt de verdere procedure voor de aanvraag van de jobbonus.

Artikel 10

De Vlaamse Regering bepaalt het tijdstip en de frequentie waarop de uitbetaling van de premie gebeurt. We streven in eerste instantie naar een jaarlijkse uitbetaling. Dit laat toe om in één keer een grotere som uit te betalen in plaats van kleine maandelijkse betalingen. Op termijn kan worden bekeken of er ook op kwartaalbasis kan betaald worden. We beogen een tijdstip van uitbetaling dat zo dicht mogelijk aansluit op de prestatieperiode.

De alternatieven, zoals een maandelijkse uitbetaling, zouden mogelijks een sterker activerend effect kunnen hebben (omdat de link met de arbeidsprestatie sneller voelbaar is), maar ze zijn wegens gebrek aan authentieke bronnen zeer moeilijk te operationaliseren zonder de administratieve overlast t.a.v. werkgevers zelf te verhogen. Bovendien gaat het bij maandelijkse uitbetalingen ook om relatief kleine bedragen, zeker voor werknemers die dicht tegen de loongrens van de maatregel aanleunen. Een berekening op jaarbasis laat ook toe beter rekening te houden met flexibiliteit in de arbeidscontracten en focust op werknemers die het hele jaar een laag loon hadden.

Afdeling 2. Bezwaar

Artikel 11

Tegen de weigering en/of het bedrag van de jobbonus kan schriftelijk bezwaar worden ingediend bij de aangewezen dienst van de Vlaamse overheid, met name VLABEL.

Bij het bezwaarschrift voegt de indiener de nodige bewijskrachtige stukken om zijn bezwaar te staven.

De termijn om een bezwaar in te dienen bedraagt 3 maanden na ontvangst van de kennisgeving waarbij de jobbonus toegekend of geweigerd werd. Als er geen kennisgeving ontvangen werd, omdat de persoon volgens de verwerking van de authentieke bronnen niet tot de doelgroep behoort, dient het bezwaar ingediend te worden binnen 3 jaar nadat het jaar volgend op het refertejaar is verstreken.

Hierdoor krijgt iedereen de kans om op een foutieve toekenning of weigering te reageren.

Artikel 12

Aan de indiener van het bezwaarschrift wordt een ontvangstmelding bezorgd die de datum van ontvangst van het bezwaar vermeldt.

De aangewezen dienst van de Vlaamse overheid doet, als administratieve overheid, uitspraak bij een met redenen omklede beslissing over de aangevoerde bezwaren.

De beslissing wordt schriftelijk meegedeeld en ze vermeldt de wijze waarop er tegen in rechte kan worden opgetreden.

Hoofdstuk 5. Toezicht

Artikel 13

De Vlaamse Sociale Inspectie is bevoegd om het toezicht en de controle op de uitvoering van het decreet en de uitvoeringsbesluiten uit te voeren en op te treden.

Hoofdstuk 6. Verwerking van persoonsgegevens

Artikel 14

DWSE en VLABEL treden ieder voor hun eigen taken op als verwerkingsverantwoordelijke zoals bepaald in artikel 4, 7) van de algemene verordening gegevensbescherming.

Artikel 15

In het kader van de toekenning van de premie dienen een aantal persoonsgegevens te worden verwerkt. Deze verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijken rust, zijnde de wettelijke verplichting om de aanvragen voor de premie te ontvangen, te onderzoeken, de premie te berekenen en toe te kennen.

De identificatie- en contactgegevens zijn noodzakelijk voor het identificeren van de begunstigden. Deze gegevens worden verwerkt op basis van de gegevens uit het Rijkregister van de natuurlijke personen.

De tewerkstellingsgegevens, de bezoldigingsgegevens en de gegevens inzake de geleverde arbeidsprestaties van de begunstigde zijn noodzakelijk om te bepalen of de begunstigde al dan niet in aanmerking komt voor een jobbonus, en voor de berekening van de premie. Deze informatie wordt voor werknemers en ambtenaren verkregen uit de gegevens uit de DmfA-gegevensbank, beheerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Voor grensarbeiders onderzoeken we nog de mogelijkheden om deze gegevens te bekomen.

Onder de financiële gegevens van de begunstigde begrijpen we de bezoldigingsgegevens alsook het rekeningnummer van de begunstigde.

Voor het inkomen van grensarbeiders hebben we de piste onderzocht om beroep te doen op de gegevens van de personenbelasting om de jobbonus toe te kennen. Echter, deze gegevens van de Federale Overheidsdienst Financiën zijn ontoereikend. Daarom zal voor deze groep begunstigden gewerkt worden met een aanvraagformulier via het WSE-loket. De grensarbeider zal de nodige informatie moeten aanleveren in het loket (aanvraagformulier en bewijsstukken), waarna via klassieke dossierbehandeling de berekening zal worden uitgevoerd door WSE.

In het kader van de gevraagde fiscale vrijstelling van de jobbonus binnen de personenbelasting wordt een informatiedoorstroming met de Federale Overheidsdienst Financiën voorzien. De vrijgestelde inkomsten worden door de Federale Overheidsdienst Financiën immers opgenomen in de berekeningsnota of het aanslagbiljet.

In het kader van rapportering over de maatregel worden tevens een aantal persoonlijke kenmerken verwerkt. Hieronder begrijpen we de leeftijd en het geslacht van de begunstigden.

Artikel 16

De diensten van de Vlaamse overheid die belast worden met de toekenning en uitbetaling van de jobbonus zullen om hun opdrachten uit te voeren, gebruik maken van gegevens van volgende instanties:

- Identificatie en contactgegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen. Het rijksregisternummer vormt de identificatie voor de uitwisseling van gegevens binnen de instellingen van de sociale zekerheid. Ook het criterium van de woonplaats is van hen afkomstig;
- Via de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid bekomen we de nodige tewerkstellings-, bezoldigingsgegevens en gegevens inzake het arbeidsregime om de jobbonus aan werknemers en ambtenaren toe te kunnen kennen. We houden bij de toekenning van de jobbonus aan werknemers en ambtenaren rekening met hun loon, arbeidsregime en periode van tewerkstelling gedurende het refertejaar;
- Voor de eventuele fiscale vrijstelling van de jobbonus binnen de personenbelasting zullen we gegevens uitwisselen met de Federale Overheidsdienst Financiën;
- Om de jobbonus automatisch te kunnen toekennen doen we een beroep op het Agentschap Digitaal Vlaanderen voor het rekeningnummer van de begunstigde. De begunstigde zal hiervoor eenmalig zijn rekeningnummer moeten registreren via 'Mijn Burgerprofiel'. De procedure hiervoor wordt verder uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit.

We zullen op basis van dit decreet en uitvoeringsbesluiten de nodige machtigingen aanvragen bij de vermelde instanties.

DWSE en VLABEL zullen onderling ook de persoonsgegevens uitwisselen om de uitbetaling van de jobbonus en de behandeling van eventuele bezwaren op een vlotte manier te laten verlopen.

Voor de uitwisseling van persoonsgegevens maken we gebruik van de bevoegde dienstenintegratoren als dit van toepassing is.

Artikel 17

Dit artikel voorziet in de verplichting om een aantal vermeldingen op te nemen in de communicatie met de burger, zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en het voor betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

Artikel 18

De gegevens worden niet langer bewaard dan noodzakelijk voor het doel waarvoor zij werden verzameld.

Hoofdstuk 7. Wijzigingen van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004

Artikel 19

In het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004 wordt de jobbonus toegevoegd bij de materies waarvoor de Vlaamse Sociale Inspectie bevoegd is.

Artikel 20

In het hetzelfde inspectiedecreet wordt een bepaling toegevoegd waardoor personen die onjuiste inlichtingen verschaffen met het oog op het bekomen van de jobbonus een administratieve geldboete opgelegd wordt. Deze geldboete kan gaan van 50 tot 500 euro.

Hoofdstuk 8. Slotbepalingen

Artikel 21

Dit artikel bepaalt de verjaringstermijn voor de rechtsvorderingen die uit de toepassing van het decreet en de uitvoeringsbesluiten zouden ontstaan.

Artikel 22

De Vlaamse Regering bepaalt wanneer het decreet in werking treedt. Dit artikel stelt de uitvoerende macht in staat om voor de verschillende delen van de wetgevende tekst een afzonderlijke inwerkingtreding vast te stellen zodat bv. rekening kan worden gehouden met de stand van zaken van de gewenste aanpassingen in de federale wetgeving (zie toelichting bij artikel 7).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en
Landbouw,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend
Erfgoed

Matthias DIEPENDAELE